

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת אחרי מות

תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 339)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

פרשת אחרי מות התשפ"ד

"תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם"

א. "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְתֶּם בָּהּ - לֹא תַעֲשׂוּ, וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן - אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה - לֹא תַעֲשׂוּ, וּבַחֲקִיתֶיהֶם לֹא תִלְכוּ. אֵת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּ, וְאֵת חֲקֹתַי תִּשְׁמְרוּ - לִלְכֹת בָּהֶם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. וְשִׁמַּרְתֶּם אֵת חֲקֹתַי וְאֵת מִשְׁפָּטַי, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם - וְחִי בָהֶם, אֲנִי יְהוָה", (ויקרא, יח', א' - ה').

ב. בביאור מעשיהם של אנשי ארץ מצרים ואנשי ארץ כנען, כתב רש"י הקדוש ¹:

"כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם - מַגִּיד שִׁמְעֵיהֶם שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל כְּנַעֲנִים מְקוּלְקָלִים מְכַל הָאוֹמוֹת,

וְאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁישְׁבוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל ², מְקוּלְקָל מִן הַכֹּל.

'אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה' - מַגִּיד שֶׁאוֹתוֹן עִמָּמִין שֶׁכִּבְּשׁוּ יִשְׂרָאֵל מְקוּלְקָלִים יוֹתֵר מְכֹלִם ³."

ברם, יעויין בפירושו של בעל ה"כלי יקר" זיע"א ⁴, שכתב בזה לשבח ולמעליותא:

"לרבותא נקט 'אֲשֶׁר יִשְׁבַּתְתֶּם בָּהּ', ו-'אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה',

¹ ויקרא, יח' - ב'.

² יעויין בפירוש "שפתי חכמים", שכתב בזה:

"פירוש, ארץ גושן".

³ יעויין בפירוש "שפתי חכמים", שכתב בזה:

"פירוש, אף ממעשה ארץ גושן, וכל שכן משל מצרים".

⁴ ויקרא, יח' - ב'.

כי מסתמא יוסף בירר לאֶחָיו ולבית אביו, המקום שאינו מקולקל כל כך, כדי שלא ילמדו ממעשיהם הדורות הבאים.

וכן, מסתמא הקדוש ברוך הוא בירר לישראל, המקום שאינו מקולקל כל כך, כדי שלא ילמדו מהם,

שהרי נאמר ⁵, 'מַעַט מְעַט אֶגְרְשׁוּנוּ מִפְּנֵיךְ',

וקודם שיגרש את כולם, יש לחוש פן ילמדו ממעשיהם,

על כן אמר, שאפילו כמעשיהם לא תעשו, וקל וחומר לשאר תועבות מצרים אשר לא ישתם בהם, וקל וחומר לשאר האומות".

ג. ויעויין בפירושו של בעל "כלי יקר" זיע"א ⁶, שנתקשה בפירושו של רש"י הקדוש:

"אבל לפירוש רש"י, שפירש בהיפך זה, ממש קשה -

וכי סלקא דעתך, לומר, שדווקא כאותן אשר ישבו בהם ואשר אני מביא אתכם שמה, המקולקלים מכולם, לא יעשו,

אבל כמעשה אותן שאינן כל כך מקולקלן, יעשו?

חלילה מלומר כן! "

ומכוח קושיא זו, ביאר רבינו זיע"א, בדבריו של רש"י הקדוש:

"אלא, לרבותא נקט, וכדי שלא יהיה לישראל מקום לטעות בהם, ולומר -

מאחר שהושבו בארץ גושן, ודאי הטעם לפי שאין מעשיהם מקולקלים כל עיקר,

וכן, מאחר שהקדוש ברוך הוא מביא אותנו אל ארץ זו, ודאי אין מעשיהם מקולקלים,

ומה שגורשו מארצם, היינו לפי שישבו בארץ לא להם, שהרי הכנעני היה הולך וכובש הארץ מזרעו של שם.

⁵ שמות, כג' - ל'.

⁶ ויקרא, יח' - ב'.

על כן, הוצרך הקדוש ברוך הוא, להודיע, שגם המה מעשיהם מקולקלים,
ואם לא כל כך כזולתם, מכל מקום, פְּדִי בַזְיוֹן וּקַצֵּף יֵשׁ בַּמַּעֲשִׂיהֶם, וְקַל וְחֹמֶר
לְזֹלְתָם".

ודייק בזה רבינו זיע"א:

"ומדלא ערבינהו, ואמר ב' פעמים לא תעשו⁷, נוכל לומר, שְׁפִירְט כל עוון בפני
עצמו.

והכתוב, מאשים את ישראל, על אשר בקשו לישב ישיבה של קבע במצרים,
כמו שפירשתי למעלה, סוף פרשת ויגש⁸, על פסוק⁹, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן, וַיֵּאָחֲזוּ בָהּ, וַיִּפְרוּ וַיִּרְבוּ מְאֹד, שְׂבִאֲשֵׁמֶת יִשְׂרָאֵל יַדְבֵּר, וְהַאֲשִׁימֶם
אֱלֹהִים עַל שִׁבְתָּם לִישֵׁב יִשְׂבָּה שֶׁל קִבְעָה - בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים לְהֵם כִּי
יִהְיוּ שָׂמָה גֵרִים וְלֹא תוֹשְׁבִים,

וכל זה, עשו, בעבור שהיו אדוקים בגילולי מצרים,

כמו שנאמר ביחזקאל¹⁰, וַיֹּאמְרֶתָּ אֲלֵיהֶם, כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה, בְּיָוִם בְּחָרִי
בְּיִשְׂרָאֵל, וְאָשָׂא יָדִי לְזָרַע בַּיִת יַעֲקֹב, וְאֹנֶדַע לָהֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְאָשָׂא יָדִי לָהֶם,
לֵאמֹר, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם¹¹, וַיִּמְרוּ בִּי, וְלֹא אָבוּ לִשְׁמַע אֵלַי, אִישׁ אֶת שְׁקוּצָתוֹ

⁷ היינו:

במאמר הכתוב, "כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ - לֹא תַעֲשׂוּ, וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן - אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא
אֶתְכֶם שָׂמָה - לֹא תַעֲשׂוּ, וּבְחַקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ",

הוזכרו ב' פעמים המילים "לא תעשו".

ולכאורה, היה די לומר, "כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ, וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן - אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם
שָׂמָה - לֹא תַעֲשׂוּ",

שבאופן כזה, המילים "לא תעשו", חוזרים גם על ארץ מצרים וגם על ארץ כנען.

⁸ בראשית, מז' - כז'.

⁹ בראשית, מז' - כז'.

¹⁰ פרק כ'.

¹¹ פסוק ה'.

עֵינֵיהֶם לֹא הִשְׁלִיכוּ, וְאֵת גְּלוּלֵי מִצְרַיִם לֹא עָזְבוּ, וְאָמַר לְשִׁפְךָ חֲמַתִּי עָלֵיהֶם, לְכַלּוֹת
אֹפִי בָהֶם בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם¹²,

וְכֵן פִּירַשׁ רַש"י, בַּפְּרָשָׁת בַּא¹³, שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ דוֹר רַשְׁעִים, שֶׁלֹּא רָצוּ לְצַאֵת מִמִּצְרַיִם,
וּמִתּוֹ ב-ג' יָמֵי אֲפִילָה.

ועל זה, נאמר כאן 'כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם' -

כְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שַׁעֲשִׂיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם,

וּמַה הַמַּעֲשֵׂה הַרַע אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם?

'אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ', שְׁבִיקְשֶׁתֶם בָּהּ יְשִׁיבָה שֶׁל קִבְעָה, מִצַּד שַׁחֲשָׁקָה נִפְשָׁכֶם
בְּגִילּוּלֵיהֶם, וּבְשִׁיקוּצֵיהֶם נִפְשָׁם חִפְצָה.

לֹא תַעֲשׂוּ עוֹד כְּאֵלֶּה, לְבַקֵּשׁ יְשִׁיבָה שֶׁל קִבְעָה, בֵּין עַם סוֹרֵר הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ לֹא
טוֹב, כִּי כֵן קָרָה לָכֶם בְּמִצְרַיִם.

'וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן' -

הַיֵּינוּ, שֶׁהוּא מֵאֲשִׁים אֶת יִשְׂרָאֵל, עַל שֶׁמָּאִסוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, אֲשֶׁר הִיְתָה חֲבִיבָה
עַל הָאֲבוֹת, וְהֵמָּה מָאִסוּ בָּהּ,

עַד אֲשֶׁר הוּצַרְךָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהַבְיִאֵם שָׁמָּה בְּעַל כְּרַחֵם, שֶׁלֹּא בְּטוֹבַתֶּם,

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר 'וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנַעַן': כְּאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שַׁעֲשִׂיתֶם בְּאֶרֶץ כְּנַעַן,

וּמַה הַמַּעֲשֵׂה?

'אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה', כִּי עֵינֵיכֶם הָרְאוּת שֶׁאֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה בְּעַל
כּוֹרַחְכֶם.

כִּי בְּאֵלִים, אָמְרוּ¹⁴, 'מִי יִתֵּן מוֹתֵנּוּ בְּיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם',

הַמְּרַגְלִים, אָמְרוּ¹⁵, 'נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוִבָה מִצְרַיִמָּה,

¹² פסוק ח'.

¹³ שמות, י' - כג'.

¹⁴ שמות, טז' - ג'.

וכן אמרו רבותינו ז"ל¹⁶, הנשים היו מחבבות הארץ והאנשים שנאוה,
וכן הוצרך הקדוש ברוך הוא, להסיבם דרך המדבר ים סוף, שלא ישובו מצרימה.

ומכל זה, ראיה -

שמאסו בארץ הקדושה, הנבחרה מימות האבות למקום קדושה וטהרה, ורוב
מצוות התורה תלויות בארץ,

ובכל אלה מאסו ישראל, עד אשר הוצרך הקדוש ברוך הוא להביאם שמה בעל
כורחם, ולישא אותם על כנפי נשרים כאשר ישא האומן את היונק אל המקום
הזה,

ועל ידי סיבוב מדברות, שלא יהיה להם מקום לחזור.

לא תעשו כן עוד!

אלא, תלכו לרצונכם אל המקום אשר אמר האלהים, כי זה הוא המוכן לשמירת
כל משפטי ה' וחוקותיו!

ונתן טעם, על ראשון ראשון -

על מה שאמר שלא יבקשו ישיבה של קבע בארץ טמאה במצרים, כדי שלא ילמדו
לעשות כתועבותם,

על זה אמר, 'ובחֶקְתִּיהֶם לֹא תִלְכוּ'.

ועל אחרון אחרון -

שזרזם לילך אל הארץ הקדושה, כדי לקיים המצוות התלויות בארץ,

על זה אמר, 'אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשׂוּי וְגו', כי המה משפט אלהי הארץ".

ד. על מאמר הכתובים בפרשתן¹⁷, "וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם. כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם בָּהּ

¹⁵ במדבר, יד' - ד'.

¹⁶ במדבר רבה, פרשה כא', י'.

¹⁷ ויקרא, יח', א' - ה'.

- לא תעשו, וכמעשה ארץ כנען - אשר אני מביא אתכם שמה - לא תעשו, ובחקתייהם לא תלכו. את משפטי תעשו, ואת חקתי תשמרו - ללכת בהם, אני יהוה אלהיכם. ושמרתם את חקתי ואת משפטי, אשר יעשה אתם האדם - וחי בהם, אני יהוה", דרשו רבותינו ז"ל¹⁸ :

"מנין, שלא היתה אומה באומות שהתעיבו מעשיהם יותר מן המצריים?

תלמוד לומר, 'כמעשה ארץ מצרים ... לא תעשו'.

מנין, לדור אחרון שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם?

תלמוד לומר, 'כמעשה ארץ מצרים ... לא תעשו'.

מנין, למקום שישבו בו ישראל, שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם?

תלמוד לומר, 'אשר ישבתם בה - לא תעשו'.

ומנין, ששיבתם של ישראל, גרמה להם לכל המעשים הללו?

תלמוד לומר, 'אשר ישבתם בה - לא תעשו' ...

ומנין, למקום שבאו בו ישראל וכבשו, שהתעיבו מעשיהם יותר מכולם?

תלמוד לומר, 'אשר אני מביא אתכם שמה'.

ומנין, שביאתם של ישראל, גרמה להם לכל המעשים הללו?

תלמוד לומר, 'אשר אני מביא אתכם שמה - לא תעשו' ,"

ומבואר :

שעם ישראל, התעיבו את מעשיהם ביותר,

עד שהיה הקדוש ברוך הוא, צריך להזהירם, שלא יעשו כמעשיהם שם.

ויעויין בפירושו של המלבי"ם זיע"א¹⁹, בביאור דברי רבותינו ז"ל הנ"ל:

"מבואר מזה, כי ארץ מצרים, כללה בתוכה כל התועבות שבעולם ...

¹⁸ ספרא, בפרשתן, פרשה ט', ג' - ד'.

¹⁹ בביאורו לפרשתן, אות קלא'.

וכן מבואר עוד, שהתועבות האלה, כולם נעשו בזמן שישבו שם ישראל במצרים, ובזמן שבאו לכנען".

ה. על מאמר הכתוב ²⁰, "ויאמר כי אהיה עמך, וזה לך האות כי אנכי שלחתיך, בהוציאתך את העם ממצרים - תעבדון את האלהים על הקר הנה", כתב רש"י הקדוש:

"וששאלת, מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים!?"

דבר גדול יש לי על הוצאה זו -

שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה, לסוף שלושה חודשים ²¹, שיצאו ממצרים.

דבר אחר -

'כי אהיה עמך', וזה שתצליח בשליחותך,

'לך האות', על הבטחה אחרת שאני מבטיחך, שכשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה, שתקבלו התורה עליו,

והיא הזכות העומדת לישראל!".

²⁰ שמות, ג' - יב'.

²¹ הקשה ה"שפתי חכמים":

"ואם תאמר, מהיכן הוא מתחיל למנות,

אי משעת דיבור זה, והרי העשר מכות היו בינתיים - וכל מכה משתמשת רביע החודש, וג' חלקים היה מעיד ומתרה בו ... ואם כן, היה עשר חודשים, וגם המכות לא התחילו מיד אחר דיבור זה.

ואי משעת יציאת מצרים מונה, הרי לא היה אפילו שני חודשים - חצי ניסן ואייר וששי בסיוון שקיבלו התורה".

ותירץ:

"ויש לומר, דלא מיירי בתורה שבכתב לחוד, אלא, גם בתורה שבעל פה.

שאחר קבלת התורה, עלה להר, והיה שם מ' יום ומ' לילה, וקיבל תורה שבעל פה,

ואחר שירד ב-י"ז בתמוז, היו ג' חודשים שלמים -

והם נגאלו בשביל תורה שבעל פה".

והנה, כתב הר"ן ²² :

"ובהגדה, גם כן אמרו, בשעה שאמר להם משה 'תעבדון את האלהים על הקר הַזֶּה',

אמרו לו ישראל, משה רבינו, אימתי עבודה זו?

אמר להם, לסוף חמישים יום, והיו מונין כל אחד ואחד לעצמו.

מכאן קבעו חכמים, לספירת העומר -

כלומר, בזמן הזה שאין אנו מביאין קרבן ולא עומר,

אלא, מחשבין נ' יום לשמחת התורה, כמו שמנו ישראל באותו זמן".

וכעין זה כתב הרמב"ן, על מאמר הכתוב ²³, "בחדש השלישי לצאת בני ישראל
מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינַי":

"בעבור היות ביאתם במדבר סיני שמחה להם ויום טוב,

ומעת צאתם ממצרים נכספים אליו, כי ידעו ששם יקבלו את התורה,

כי משה הגיד להם מה שנאמר לו, 'תעבדון את האלהים על הקר הַזֶּה'".

וכן כתב בספר "החינוך" ²⁴ :

"לפי שכל עיקרון של ישראל אינו אלא התורה, ומפני התורה נבראו שמים וארץ
וישראל,

וכמו שכתוב ²⁵, 'אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה' וגו'.

והיא העיקר והסיבה שנגאלו ויצאו ממצרים, כדי שיקבלו התורה בסיני
ויקיימוה,

²² בחידושו על הרי"ף, למסכת פסחים, כח' ע"א.

²³ שמות, יט' - א'.

²⁴ מצוה שו'.

²⁵ ירמיהו, לג' - כה'.

וכמו שאמר השם למשה ²⁶, 'וְזֶה לְךָ הָאוֹת כִּי אֲנֹכִי שֹׁלַחְתִּיךָ, בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הָהָר הַזֶּה.'

ופירוש הפסוק -

כלומר, הוציאך אותם ממצרים, יהיה לך אות שתעבדון את האלהים על ההר הזה, כלומר, שתקבלו התורה,

שהיא העיקר הגדול, שבשביל זה הם נגאלים, והיא תכלית הטובה שלהם ...

ומפני כן, כי היא כל עיקרון של ישראל, ובעבורה נגאלו, ועלו לכל הגדולה שעלו אליה, נצטוינו למנות ממחרת יום טוב של פסח עד יום נתינת התורה,

להראות בנפשנו, החפץ הגדול אל היום הנכבד הנכסף ללבנו, כעבד ישאף צל,

וְיִמְנָה תְּמִיד, מתי יבוא העת הנכסף אליו, שְׂיִצֵּא לחירות,

כי המניין, מראה לאדם, כי כל ישעו וכל חפצו להגיע אל הזמן ההוא.

וזהו שאנו מונין לעומר, כלומר, כך וכך ימים עברו מן המניין,

ואין אנו מונין, כך וכך ימים יש לנו לזמן,

כי כל זה, מראה בנו, הרצון החזק להגיע אל הזמן".

ומתוך דבריהם הקדושים הנ"ל, מבואר:

היאך נכספה נפשם של עם ישראל, בשעת יציאת מצרים, לקבל את התורה הקדושה,

וכאשר הם ראו שטרם קיבלו את התורה, מיד עמדו ושאלו, "משה רבינו אימתי עבודה זו"?!
וכשענה להם, "לסוף חמישים יום",

מיד, "היו מונין כל אחד ואחד לעצמו".

ומתוך דבריהם הקדושים הנ"ל, מבואר:

²⁶ שמות, ג' - יב'.

היאך נכספה נפשם של עם ישראל, בשעת יציאת מצרים, לקבל את התורה הקדושה,

וכאשר הם ראו שטרם קיבלו את התורה, מיד עמדו ושאלו, "משה רבינו אימתי עבודה זו"!?!

וכשענה להם, "לסוף חמשים יום",

מיד, "היו מונין כל אחד ואחד לעצמו".

אלא, שהדבר צריך עיון ²⁷, מ-ב' מקומות:

א. דהנה, ידועים ומפורסמים דברי רבותינו ז"ל ²⁸, על מאמר הכתוב ²⁹,
"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה בְּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה, מִקְצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה":

"הֲיָה קָשָׁה בְּעֵינֵיהֶם לְפָרֵשׁ מֵעֲבֹדַת כּוֹכָבִים.

וְכֹן יִחְזַקְאֵל מִפָּרֵשׁ וְאוֹמֵר ³⁰, 'אִישׁ שְׁקוּצֵי עֵינָיו הִשְׁלִיכוּ, וּבְגִלּוּלֵי מִצְרַיִם אֵל תִּטְמְאוּי'. "

ומבואר אם כן, שעם ישראל היו משוקעים בתועבות מצרים!

ב. על פי האמור לעיל, בעניין תועבות מצרים וכנען, צריך ביאור, היאך עם ישראל, שהיו שקועים כל כך בגילולי מצרים, השתוקקו לקבל תורה?

עד כדי כך, שאמר להם הקדוש ברוך הוא ³¹:

"הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַם לְאֹמֵר, כֹּה אָמַר יְהוָה - זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כְּלֹלְתֶיךָ, לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר, בְּאֶרֶץ לֹא יְרוּעָה".

ו. יעויין בדברי רבותינו ז"ל ³², בפרשתן ³³, בביאור גנותם של המצריים והכנעניים:

²⁷ כך הקשה סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א, בספרו "ישרי לב" עה"ת, (חלק א', עמ' תנא).

²⁸ שמות רבה, פרשה ו', ה'.

²⁹ שמות, ו' - ט'.

³⁰ יחזקאל, כ' - ז'.

³¹ ירמיה, ב' - ב'.

”מִשָּׁל, לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ בַּת יְחִידָה, וְהִשְׁרָה אוֹתָהּ בְּמַבּוּי אֶחָד, וְנִמְצְאוּ כֻלָּן בְּעַלֵי זְנוּת
וּבְעַלֵי כְשָׁפִים,

אָמַר לָהּ, בְּתִי, תִּגִּי דַעְתָּךְ שֶׁלֹא תַעֲשִׂי לֹא כְּמַעֲשֵׂה אֱלוֹ וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה אֱלוֹ.

כִּדְ כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, הָיוּ מִצְרַיִם בְּעַלֵי זְנוּת,

שֶׁנֶּאֱמַר ³⁴, 'אֲשֶׁר בָּשָׂר חַמּוּרִים בְּשָׂרָם'.

וּכְשֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶרֶץ כְּנָעַן, הָיוּ כְּנַעֲנִים בְּעַלֵי זְנוּת וּבְעַלֵי כְשָׁפִים,

שֶׁנֶּאֱמַר ³⁵, 'מֵרַב זְנוּנֵי זֹנָה, טוֹבֵת חוֹן בַּעֲלַת כְּשָׁפִים'.

אָמַר לָהֶן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

בְּנֵי, הִזְהָרוּ, שֶׁלֹא תַעֲשׂוּ לֹא כְּמַעֲשֵׂה אֱלוֹ וְלֹא כְּמַעֲשֵׂה אֱלוֹ,

הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, 'כְּמַעֲשֵׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם'."

ויעויין מה שכתב בזה, הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א ³⁶ :

"ובוודאי שאלה ואלה היו בעלי זנות ועבודה זרה, וכשפים שהוא ענין עבודה זרה,

ובמצרים, 'עַרְוַת הָאָרֶץ' ³⁷, 'אֲשֶׁר בָּשָׂר חַמּוּרִים בְּשָׂרָם, וְזָרְמַת סוּסִים זָרְמַתָּם' ³⁸,

והיתה מלאה נמי עבודה זרה וכשפים, כמו שנאמר ³⁹, 'וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה

שְׁפָטִים', הרי שהיו גם בעלי עבודה זרה ומכשפים וחרטומים.

³² דברי רבי חנינא.

³³ במדבר רבה, פרשה כג', ז'.

³⁴ יחזקאל, כג' - כ'.

³⁵ נחום, ג' - ד'.

³⁶ בפרשתן.

³⁷ בראשית, מב' - ט'.

בראשית, מב' - יב'.

³⁸ יחזקאל, כג' - כ'.

³⁹ שמות, יב' - יב'.

ובכן נמי כנענים, כתיב⁴⁰, 'כִּי אֶת כָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל, עָשׂוּ אֲנָשֵׁי הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם',
והיו שטופים בעבודה זרה מאוד, ואמרו ז"ל⁴¹, 'אין לך הר וגבעה בארץ ישראל,
שלא עבדו שם האמוריים עבודה זרה'.

מכל מקום, עיקר הדבר שהיו שטופים בו ביותר, היו, מצרים בזנות, וכנענים
בעבודה זרה ...

ויש לומר, דמצוות שניתנו לישראל להתעסק בהן, כדי שיצאו ממצרים, שהיו פסח
ומילה⁴² -

הן נגד שתי אלה,

מילה, נגד יצרא דגילוי עריות,

ופסח, לעומת יצרא דעבודה זרה. דכתיב⁴³, 'מִשְׁכוּ' - ידיכם מעבודה זרה⁴⁴.
ובזוהר הקדוש⁴⁵, דפסח, היה ביטול עבודה זרה.

והנה, מילה קודמת לפסח -

וכמו שנאמר⁴⁶, 'וְכָל עָרַל לֹא יֹאכַל בּוֹ',

להורות, כי בלתי אפשר ליישר את שכלו, אלא, שיקדים לו שמירת הברית.

אך הציווי היה של פסח תחילה -

שהציווי של פסח, היה בראש חודש,

ושל מילה ב-י"ד בניסן נאמרה לו פרשה זו,

⁴⁰ ויקרא, יח' - כז'.

⁴¹ עבודה זרה, מה' ע"א.

⁴² יעוין בדברי רש"י הקדוש. שמות, יב' - ו'.

⁴³ שמות, יב' - כא'.

⁴⁴ שמות רבה, פרשה טז', ב'.

⁴⁵ פרשת "בא", דף לט' ע"ב.

⁴⁶ שמות, יב' - מח'.

וכבר דברנו מזה, היינו שגם זה אמת, שבלתי אפשר להיות שומר הברית בלתי שיקדים לו קבלת עול תורה ועול מלכות שמים.

ולעומת שיתקשר נפשו באהבת התורה ומשתוקק אליה, מוציאה אותו מיצרא דגילוי עריות,

וכמו שכתב הרמב"ם⁴⁷, 'גדולה יתירה מכל זאת אמרו, יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וכו', שאין מחשבת עריות מתגברת, אלא בלב הפנוי מן החכמה'.

וכל זה נרמז -

שבצוואת המצווה וקבלתה עליהם, היה פסח ברישא, שהוא בכלל למשוך ידיהם מעבודה זרה, וליקח צאן של מצוה,

ואז אחר כך, יוכלו להיות שומרי ברית, וזו מילה,

ואחר כך, לבוא לאכילת פסח, שהוא התיישרות השכל לגמרי, והוא ביטול עבודה זרה.

ויש לומר עוד -

דכמו שהוצרכו לגאולת מצרים פסח ומילה, לעומת טומאת מצרים שהיה גילוי עריות ועבודה זרה,

כמו כן, בביאתם לארץ, מצינו להם שתי אלה, למען יתגברו על הכנענים, 'וְיָדַבֵּר אֱשֶׁר מִלְּיְהוָה' - הרי מילה, וכתוב שם⁴⁸, 'וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח' - לעומת טומאת הכנענים שהיתה עבודה זרה וגילוי עריות".

ז. בביאור דברי רש"י הקדוש, בעניין מעשיהם של אנשי ארץ מצרים ואנשי ארץ כנען, התקשה הגה"ק בעל "בת עין" זיע"א⁵⁰ :

⁴⁷ סוף הלכות איסורי ביאה.

⁴⁸ יהושע, ה' - ד'.

⁴⁹ שמות, ה' - י'.

⁵⁰ בפרשתן.

"ויש לדקדק, הלא מי שבא להזהיר, על הקלים הוא מזהיר - או על החמורים הוא מזהיר?

הלא בוודאי הוא מזהיר על הקלים, והחמורים ממילא המה מוזהרים!

והאיך מוכיח רש"י, מאזהרת הכתוב, על מעשה ארץ מצרים וכנען, שהם מקולקלים מכל האומות? "

וביאר בזה רבינו זיע"א:

"לתרץ זאת, הנה שמעתי בשם המגיד זללה"ה -

כתיב⁵¹, 'אם תִּבְקֶשׁנָה כְּכֹסֶף, וְכַמְטֹמוֹנִים תַּחֲפֹשְׁנָה. אִז תִּבִּין יִרְאֵת יְהוָה, וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא',

ופירש הוא זללה"ה: 'כַּמְטֹמוֹנִים', נוטריקון כ-מ"ט מונים,

רצונו לומר: אם תבקש יראת ה', כמו שמבקשים אותה בעת שמונין מ"ט ימי הספירה, עד כאן דבריו.

ונראה לי, גם -

'אם תִּבְקֶשׁנָה כְּכֹסֶף' - מרמז על חודש נסן [בלא יוד], גימטריא 'כסף'⁵²,

גם מרמז על פסח, וכמאמר הכתוב⁵³, 'חֲנֻם נִמְכַרְתֶּם, וְלֹא בְּכֶסֶף תִּגְאָלוּ', דקאי על הפסח.

היינו, שבחודש ניסן שהיה יציאת מצרים, שיצאו ישראל מהקליפות, ונכנסו בבחינת קדושה,

ובכל שנה, נתגלה מאותו האור, ומאיר על ישראל עם קרובו, בחינת קדושה ואור ה'.

⁵¹ משלי, ב', ד - ה'.

⁵² היינו:

המילים "נסן" ו-"כסף", עולים כל אחד בגימטריא למניין 160.

⁵³ ישעיה, נב' - ג'.

ולזה, ציווה ה', לספור ספירת העומר בעת ההוא, כמאמר הכתוב ⁵⁴, 'וּסְפַרְתֶּם לָכֶם ... תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם' - היינו, 'וּסְפַרְתֶּם' - הוא לשון ספיר, היינו, לזכך ולתקן כל ה-ז' מידות ⁵⁵, בשבעה שבועות ההם, שהוא עת רצון בעת ההיא, התגלות אורו יתברך. כדאיתא בספרי הצדיקים, שבשעת יציאת מצרים, היה בחינת תיקון הנפש, ומרומז, בפסוק ⁵⁶, 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה' וגו', מספר נפש ⁵⁷, מרמז, שבבחינת נפש יצאו ממצרים מהקליפות. וכן בכל שנה, בפסח, ניתקן בחינת הנפש, לכן, צריך לתקן עוד כל ה-ז' מידות, ולקדש אותם, שיוכלו להגיע לבחינת קבלת התורה, בחינת שער החמישים של חמישים שערי קדושה. וזהו שאמר הכתוב, 'תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם' - רצונו לומר, תספרו ותזככו עצמיכם, כדי שתגיעו לבחינת חמישים, רצונו לומר, לשער החמישים, היינו, שבכל יום, תצפו לבחינת חמישים,

⁵⁴ ויקרא, כג', טו' - טז'.

⁵⁵ היינו:

ז' מידות התחתונות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות.

⁵⁶ שמות, יב' - מא'.

⁵⁷ היינו:

מילת "נפש", עולה בגימטריא למניין 430,

שהוא כמניין שנות שיעבוד מצרים.

להורות, שעיקר הגאולה והתיקון של מצרים, היתה בבחינת "נפש".

ואז יהיו בבחינת קדושה בשלימות, בבחינת הכנעה וענווה לפני ה', שיבינו גדולת הבורא ברוך הוא ורוממותו יתברך".

ח. עוד כתב רבינו זיע"א:

"והרבה יגיעות, ורוב קדושה, וזיכוד המידות, צריכין לבחינה זו, וזה עיקר יציאת מצרים בשלימות, שעיקר קליפת מצרים וקליפת פרעה, היא בחינת גסות הרוח שהיה לו,

כמו שנאמר ⁵⁸, 'מי ה' אֲשֶׁר אֶשְׁמַע בְּקִלּוֹי' - שבטח בחרטומים מאוד.

וגם הכנענים, היו להם בחינה זו,

וזה שאמרו חז"ל ⁵⁹, שהיו אמוריים מטמינים אוצרות של זהב בקירות בתיהם וכו',

ולכאורה, אינו מובן, למה הטמינו בקירות בתיהם, הלא איפכא הוה להו למיעבד, כאשר ראו ישראל באים לארץ ישראל, היה להם ליקח המטמוניות עמהם, ולא שישארו המטמוניות לישראל בקירות בתיהם!?

אלא, הפירוש כדאיתא בזוהר הקדוש ⁶⁰, שהיו בונים בגלוליהם וכו' ⁶¹,

⁵⁸ שמות, ה' - ב'.

⁵⁹ ויקרא רבה, פרשה יז', ו'.

⁶⁰ חלק ג', דף נ' ע"א.

⁶¹ וזה לשון קודשו:

"כְּגוֹנוֹא דְא, כְּתִיב, 'כִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנַעַן וְגו', וְנִתְּתִי נֶגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם',

וכי אגר טב הוא, ד'ישתכח באינון דזכאן למיעל בארעא?

אלא, הא אוקמוה, לאשכחא מטמונין דאטמין בביתיהו, ולאקנאה לון לישראל.

אבל, תא חזי, זכאין אינון ישראל, דאינון מתדבקן ביה בקודשא בריה הוא, וקודשא בריה הוא רחיים להו,

דכתיב (מלאכי, א' - ב'), 'אהבתי אתכם אמר יי',

ומגו רחמותא דיליה, אעיל להו לארעא קדישא, לאשראה שכינתיה ביניהו, ולמְהוּ דיוריה עמְהוּן, וישראל ד'ישתכחון קדישין על כל בני עלמא.

תא חזי, כתיב (שמות, לה' - כו'), 'וכל הנשים אשר נשא לבן' וגו',
בשעתא דהוו עבדין עבידתא, הוו אמרי: דא למקדשא, דא למשכנא, דא לפרוקתא,
וכן כל אינון אומנין,
בגין דישרי קדושה על ידיהו, ואתקדש הוא עבידתא,
וכד סליק לאתריה, בקדושה סליק.
כגוונא דא, מאן דעביד עבידתא לעבודה זרה, או לסטרא אחרא, דלא קדישא,
כיון דאדכר ליה על ההוא עבידתא, הא רוח מסאבא שריא עלוי,
וכד סליק עבידתא, במסאבא סליק.
כנענים, פלחי לעבודה זרה אינהו, ומתדבקן כלהו כחדא ברוח מסאבא בעבודה זרה,
והוו בניין בנין לפרצופייהו ולגעוילייהו, לסטר מסאבא לעבודה זרה,
וכד שראן למבני, הוו אמרי מלה,
וכיון דאתדכר בפומייהו, סליק עליה רוח מסאבא,
כד אסתליק עבידתא, ברוח מסאבא אסתליק.
כיון דעאלו ישראל לארעא, בעא קודשא בריך הוא לדכאה לון, ולקדשא לון ארעא, ולאפנאה אתר
לשכינתא דלא תשרי שכינתא גו מסאבא,
ועל דא, בהוא נגע צרעת, הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין דאתעבידו במסאבו".
ותרגום דבריו הקדושים, כך הם:
כמו זה, כתוב, 'פי תבאו אל ארץ כנען וגו', ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם',
וכי שרר טוב הוא, שימצא באותם שזוכים להכנס לארץ?
אלא, הנה פרשוה, למצא מטמונים שהטמינו בביתם, ולהנות בהם את ישראל.
אבל, בא ראה, אשריהם ישראל, שהם מתדבקים לקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא אוהב אותם,
שכתוב (מלאכי, א' - ב'), 'אהבתי אתכם אמר ה'',
ומתוך אהבתו, הכניס אותם לארץ הקדושה, להשרות שכינתו ביניהם, ושיהיה דיורו עמם, וישראל שימצאו
קדושים על כל בני העולם.
בא ראה, כתוב (שמות, לה' - כו'), 'וכל הנשים אשר נשא לבן' וגו',
בשעה שהיו עושים מעשה, היו אומרים: זה למקדש, זה למשכן, וזה לפרכת,

רצה לומר, שהיו מטמינים - פירוש, שהיו בטוחים באותו הבניין שבנו להם,
ולא האמינו, שיש בחינת קדושה למעלה, ולא פחדו מ-ה',
והיו סבורים, שאי אפשר לישראל ליכנס לארץ ישראל, מחמת כשפיהם.
וזה שפירש רש"י, שהיו מקולקלים במעשיהם מכל האומות -
רצה לומר, בבחינה של גסות הרוח, היו מקולקלים יותר.
ועל זה מזהיר הכתוב, שלא יעשו ישראל כמעשיהם, לבטוח במעשיהם,
רק שיבין שפלותו ומיעוט ערכו וכוחו, הן ברוחניות והן בגשמיות,
ויצפה רק לתשועת ה', ש-ה' יהיה בעזרו להינצל מיצר הרע ומכל שום בחינה
שאינה טובה,
וכמאמר חז"ל⁶², 'אלמלא ה' עוזרו, לא יכול לוי'."

וכן כל אותם האמנים,

כדי שתשרה קדושה על ידיהם, ומתקדשת אותה עבודה,

וכשעולה למקומו, עולה בקדושה.

כמו כן, מי שעושה עבודה לעבודה זרה, או לצד האחר, שאינו קדוש,

כיון שמזכיר אותו על אותו המעשה, הרי רוח טמאה שורה עליו,

וכשעולה המעשה, עולה בטמאה.

הכנעניים, הם עובדי עבודה זרה, ומדבקים כלם יחד ברוח טמאה בעבודה זרה,

והיו בונים בנין לפרצופיהם ולגעוליהם, לצד הטמא לעבודה זרה,

וכשמתחילים לבנות, היו אומרים דבור,

וכיון שזכר בפיהם, עולה עליו רוח של טמאה,

כשעולה המעשה, הוא עולה ברוח טמאה.

כיון שנגנסו ישראל לארץ, רצה הקדוש ברוך הוא לטהר אותם ולקדש להם את הארץ, ולפנות מקום לשכינה,

שלא תשרה השכינה בתוך הטמאה,

ועל כן, באותו נגע צרעת, היו סותרים בנינים של עצים ואבנים שנעשו בטמאה.

⁶² סוכה, נב' ע"א.

ט. עוד כתב רבינו זיע"א :

"וזה עיקר שער החמישים, היא בחינת ענווה ויראת ה' וגדולתו יתברך, וזה בחינת 'מקיף', שמאמין ומבין בגדולתו יתברך, מה שאין השכל יכול להשיגו, ונשאר תמיד בבחינת 'מקיף' למעלה מהשכל ודעת.

וזהו שאמר הכתוב ⁶³, 'לא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוִינּוּ ... לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רֵאשֵׁיכֶם וְגו' -

פירוש 'לא תַעֲוִינּוּ', מלשון מעון ולשון בית וחיזוק,

היינו, שלא תעשו לעצמיכם בחינת בית ומעון לבטוח במעשיכם הטובים, או במעשה הכישוף, חלילה וחס.

כי 'לא תִקְפוּ פְּאֵת' וְגו', רצונו לומר, כי על ידי זה, לא תוכלו להמשיך בחינת הקדושה, שהוא בחינת 'מקיף', בחינת ראשיכם, בחינת קדושה שנקרא ראש, בחינת שער החמישים הנ"ל ...

ולכל זאת, הוא מסוגל בעת הזאת, מפסח עד עצרת, בימי הספירה -

שבכל שנה, מתגלה אור ה' בימים ההם,

והגם שאינו כמו שהיה בשעת יציאת מצרים ממש, שאין האור מאיר כל כך כמו אז, והוא בבחינת 'מנחה',

כמו אור השמש שבין העֶרְבָּיִם, שעת מנחה שנוטה לשקוע, ואינו מאיר כל כך כמו שמאיר בצהרים,

מכל מקום, מאיר, הוא גם נקרא מנחה ...

וזה מרומז בפסוק ⁶⁴, 'וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' וְגו' -

פירוש, שְׁאֹר של יציאת מצרים, נקרא חדשה, כידוע, בחינת שירה חדשה.

ואמר הכתוב, שיקריבו בחינה חדשה, היינו בחינת יציאת מצרים, ל-ה',

היינו, לבחינת הקדושה, בחינת שער החמישים,

⁶³ ויקרא, יט', כו' - כז'.

⁶⁴ ויקרא, כג' - טז'.

בעת מנחה, רצה לומר בימי הספירה, שאז מאיר אור ה' בחינת מנחה, כנזכר לעיל,

ואז יתקנו את ה-ז' מידות, בשבעה שבועות, כנזכר לעיל".

ל. על פי המתבאר במאמר הלזה, נשכיל ונבין. כדלהלן:

א. מה שנתקשינו באות ה' ⁶⁵, היאך מצד אחד עם ישראל שאף לקבל את דברי התורה הקדושה, ומצד שני הוא היה משוקע ומזוהם בתאוות ובתועבות מצרים. יתבאר אל נכון:

שעם ישראל, חשבו שאפשר לקבל תורה, ללא מידת ההכנעה והענווה, והיינו, שהם החשיבו את דברי התורה הקדושה, כחכמה גרידא, ותו לא. ודבר זה, שלל מהם הקדוש ברוך הוא, על הסף!

באומרו, "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה - לא תעשו, וכמעשה ארץ כנען - אשר אני מביא אתכם שמה - לא תעשו, ובחקתיהם לא תלכו", וקודם לכן, בעת ציוויו על "דם פסח ודם מילה" ⁶⁶.

והיינו, שללא ההבנה וההפנמה, שמצרים וכנען הם יסוד הקלקול של עם ישראל, ויסוד כוח ההרחקה מהבורא ית"ש, אין לאדם יכולת, כלל ועיקר, לקבל את דברי התורה הקדושה, ולהתחבר אל הבורא ית"ש.

ב. במסכת יבמות ⁶⁷, למדנו:

"שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה", ובביאור עניין "שלא נהגו כבוד זה לזה", אפשר:

⁶⁵ קושייתו של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א.

⁶⁶ וכמו שנתבאר לעיל - באות ו', בדברי הגה"ק בעל "שם משמאל" זיע"א.

⁶⁷ סב' ע"ב.

שאותה המידה של הכנעה וענווה, לא היתה קיימת אצל תלמידי רבי עקיבא, כלל ועיקר,

ומשכך, הם "לא נהגו כבוד זה לזה".

ואפשר, שלאחר פטירתם והסתלקותם מן העולם, דרש רבי עקיבא⁶⁸, על מאמר הכתוב⁶⁹, "אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִירָא, וְאֹתוֹ תַעֲבֹד, וּבְשֵׁמוֹ תִשְׁבַּע":

"לרבות תלמידי חכמים".

שכן, כאשר לא היה בהם מורא של תלמידי חכמים, תובע הקדוש ברוך הוא את עלבונם, אשר עלבונם כעלבונם.

והסתלקותם מן העולם, היתה דווקא בימים קדושים ונעלים אלו, בהם אנו לומדים את מעשיהם של אנשי מצרים ואנשי כנען:

להורות לנו, שללא מידת ההכנעה והענווה, אין מציאות קיום לדברי התורה הקדושה, כלל ועיקר,

וכפי שנתחדש לעם ישראל בעת צאתם ממצרים, ובין פסח לעצרת, וכפי שמתחדש הדבר בכל שנה ושנה⁷⁰.

ובודאי שהזוכר בכל עת, את מעשיהם של אנשי מצרים ואנשי כנען, ומתבטל אל הבורא ית"ש בהכנעה ובהתבטלות,

זוכה ליציאה ממצרים, יציאה אמיתית, מעבדות רוחנית אל חירות רוחנית, מעבדות אל תאוותיו אל חירות מתאוותיו,

ואזי, הוא זוכה ומשיג את אותה הבחינה של שער החמישים, בחינת גאולת הנפש.

יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

⁶⁸ פסחים, כב' ע"ב.

קידושין, נז' ע"א.

בבא קמא, מא' ע"ב.

⁶⁹ דברים, ו' - יג'.

⁷⁰ וכמו שנתבאר לעיל - באותיות ח' - ט', בדברי הגה"ק בעל "בת עין" זיע"א.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד